

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 6 lutego 2019 r.,
w sprawie **J. C.**
o odszkodowanie za przymusową służbę wojskową,
kasacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 lipca 2018 r., sygn. akt II AKa [...],
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w P.
z dnia 23 marca 2018 r., sygn. akt II Ko [...],

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć wnioskodawcę.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 23 marca 2018 r., sygn. akt II Ko [...], na podstawie art. 8 ust. 1 w zw. z art. 8a ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 2099), oddalił wniosek J. C. o odszkodowanie w związku z przymusową służbą wojskową w okresie od 1 listopada 1982 r. do 28 lutego 1983 r.

Od tego wyroku apelację wniósł pełnomocnik wnioskodawcy, który – zarzucając zaskarżonemu orzeczeniu obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na jego treść, tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. – wniósł o zmianę

wyroku Sądu pierwszej instancji i zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz J. C. kwoty 85 601,19 zł tytułem odszkodowania za straty materialne wynikłe wskutek powołania wnioskodawcy do czynnej służby wojskowej odbywanej od 5 listopada 1982 r. do dnia 19 grudnia 1983 r. za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia, ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi *meriti* do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 5 lipca 2018 r., sygn. akt II AKa [...], utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Wyrok Sądu drugiej instancji zostało zaskarżone kasacją przez pełnomocnika wnioskodawcy, który podniósł zarzuty rażącej obrazy przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia tj.:

1. art.1 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w zw. z art. 8a ww. ustawy przez jego niewłaściwą interpretację tj. błędne uznanie, iż działalność w ramach NSZZ [...] w okresie od sierpnia 1980 do października 1982 r. nie jest w rozumieniu ustawy działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego;

2. art 433 § 2 k.p.k. w zw. z art 457 § 3 k.p.k. przez brak szczegółowego i rzetelnego odniesienia się do zarzutów i argumentacji zawartych w apelacji, braku rzetelnego uzasadnienia, dlaczego Sąd drugiej instancji uznał zarzuty apelacji za bezzasadne dotyczące obrazy przez Sąd *a quo* art. 7 k.p.k., a w szczególności pominięcia w swych rozważaniach dowodu z dokumentów: zarządzeniem Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego nr [...] z dnia 26 października 1982 r. (sygn. IPN BU [...]), z którego wynika, iż wnioskodawca był osobą wytypowaną do odbycia zasadniczej służby wojskowej za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz szyfrogramu dyrektora Departamentu [...] MSW J. S. do zastępców komendantów wojewódzkich MO ds. Służby Bezpieczeństwa z dnia 21 października 1982 r. (sygn. IPN BU [...] t. 1), a także notatki szefa Oddziału [...] Zarządu [...] Szefostwa Wojskowej Służby Wewnętrznej K. S., dotycząca stanu pracy operacyjnej WSW wśród powołanych do wojska działaczy antysocjalistycznych [listopad 1982 r.] (sygn. IPN BU [...]).

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest bezzasadna w stopniu oczywistym.

Podniesiony przez skarżącego zarzut obraży prawa materialnego (który przecież nie został jednak wcześniej postawiony pod rozagę Sądowi odwoławczemu w apelacji), nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd odwoławczy dokonał bowiem trafnej oceny działalności zawodowej i związkowej wnioskodawcy, poprzedzającej powołanie go do czynnej służby wojskowej, stwierdzając, że aktywność związkowa w okresie legalnego funkcjonowania NSZZ „[...]” nie stanowiła działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Jak wskazuje się w orzecznictwie, za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego uznaje się jedynie świadomie podejmowane czynności, które zmierzają do odzyskania przez Polskę suwerenności, niezawisłości, samostanowienia i w tym właśnie celu są przedsięwzięte (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 14 listopada 2012 r., II AKa 330/12, LEX nr 1293164; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 grudnia 2012 r., II AKa 413/12, LEX nr 1239874). W świetle ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd *meriti* trafnie Sąd odwoławczy zaakcentował to, że wnioskodawca nie wykazał, iż poza działalnością związkową, w okresie legalnego funkcjonowania NSZZ „[...]”, miał on jakiegokolwiek związki z działalnością opozycyjną (zob. s. 5-6 uzasadnienia wyroku Sądu *ad quem*).

Należy ponadto zwrócić uwagę na subiektywistyczny aspekt wynikający z przywołanego stanowiska judykatury, trafnie akcentowany przez Sąd Apelacyjny (zob. s. 4 uzasadnienia wyroku). Czyn związany z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nie może bowiem być wykładany tylko przedmiotowo, lecz wymaga również analizy strony podmiotowej, odnoszącej się do świadomości działania dla realizacji określonego celu (zob. *postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2005 r., WZ 69/04, LEX nr 214689*). Takich ustaleń

w tym zakresie nie poczyniono, a okoliczność ta jawi się jako szczególnie wątpliwa w świetle ustalenia, że po delegalizacji NSZZ „[...]” J. C. zrezygnował z dalszej działalności w tym związku.

Odnosząc się do zarzutu wadliwej kontroli instancyjnej, skutkującej obrazą art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., należy stwierdzić, że również i w tej części kasacja jest oczywiście bezzasadna. Skarżący w apelacji podniósł zresztą jedynie zarzuty obrazy art. 7 i 410 k.p.k. i w tym zakresie nie sposób zarzucić Sądowi odwoławczemu, że ten ze swoje funkcji kontrolnej nie wywiązał się w sposób właściwy. Wprawdzie rzeczywiście, wbrew temu, co stwierdził Sąd odwoławczy, Sąd pierwszej instancji w sposób stanowczy nie zanegował niepodległościowego charakteru działalności związkowej wnioskodawcy, koncentrując się na braku innej przesłanki zasądzenia odszkodowania w postaci związku przyczynowego między działalnością wnioskodawcy w NSZZ „[...]”, a powołaniem do czynnej służby wojskowej. Nie zmienia to jednak faktu, że w realiach faktycznych niniejszej sprawy, ustalonych przez ten Sąd, o działalności wnioskodawcy na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nie może być mowy, a co wynika z poczynionych już wcześniej rozważań.

Jeśli zaś chodzi dokumenty wskazywane przez skarżącego w *petitum* kasacji, to chociaż Sąd drugiej instancji odniósł się tylko do szyfrogramu dyrektora Departamentu [...] MSW J. S. do zastępców komendantów wojewódzkich MO ds. Służby Bezpieczeństwa z dnia 21 października 1982 r., to taki sposób procedowania nie stanowi rażącego naruszenia standardów rzetelnej kontroli odwoławczej, skoro wszystkie te dokumenty zostały zaliczone w poczet materiału dowodowego przez Sąd *meriti*, stanowiąc podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie (zob. s. 6 uzasadnienia wyroku Sądu *a quo*). Wbrew temu, co podnosi skarżący, wynika z nich jedynie pewne uprawdopodobnienie, lecz nie kategorierna konkluzja, że wnioskodawca został powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Zasadnie w tym kontekście Sąd odwoławczy zauważył, że na podstawie szyfrogramu dyrektora Departamentu [...] MSW można jedynie przyjąć, iż powołanie do czynnej służby wojskowej J. C. było przejawem nadużycia władzy, niezwiązanej z jego działalnością opozycyjną

(zob. s. 6 - 7 uzasadnienia wyroku Sądu *ad quem*), co jest oceną uprawnioną, zwłaszcza w świetle późniejszych losów wnioskodawcy, nie wiążących się z jakimikolwiek represjami (powrót na poprzednio zajmowane stanowisko pracy, awanse do wyższej kategorii zaszeregowania osobowego i wiążące się z tym podwyżki wynagrodzenia, uzyskanie paszportu służbowego i delegacja do pracy za granicą).

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, o obciążeniu wnioskodawcy kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego orzekając na podstawie art. 636 § 1 k.k. w zw. z art. 637a k.p.k.